

Et års tidligere skolestart

▼ AF CHEFANALYTIKER TORBEN MARK PEDERSEN, CAND. POLIT. PH.D.

RESUME

Med udsigt til flere ældre og et fald i antallet af personer i de erhvervsaktive aldersklasser er der behov for at gennemføre reformer, der kan øge arbejdsudbuddet. Efterlønsreformen er kommet i spil, men selv et fuldstændigt og øjeblikkeligt stop for tilgang til efterlønnen vil ikke løse Danmarks økonomiske udfordringer. Der skal mere til.

I Dansk Erhverv Perspektiv 2010 nr. 17 analyseredes en SU-reform, der sigtede mod at sænke kandidatalderen, så studerende kommer hurtigere ud på arbejdsmarkedet. En sådan reform vil øge arbejdsudbuddet af højtuddannet arbejdskraft. I dette nummer af Perspektiv ses der på effekten af tidlig skolestart.

Dansk Erhverv har beregnet effekten af tidligere skolestart med DREAM modellen. Beregningerne viser de samfundsøkonomiske effekter på arbejdsudbud, BNP og statsfinanser. Konkret er der regnet på et års tidligere skolestart, men der kunne lige så godt være regnet på eksempelvis et halvt års tidligere skolestart, hvorved effekterne ville være tilsvarende mindre, ligesom tidligere skolestart kan kombineres med rullende skolestart¹.

Et års tidligere skolestart vil ikke alene øge arbejdsudbuddet, det vil også øge det gennemsnitlige uddannelsesniveau – og dermed produktivitet, ligesom det på sigt vil forbedre de offentlige finanser med, hvad der svarer til 7,5 mia. kr. i 2010 priser.

Figur nr. 1

Effekt af et års tidligere skolestart i 2040

	Effekt
Strukturel forbedring af statsfinanserne i mia. kr.	7,5 mia. kr.
Strukturel forbedring af statsfinanserne i pct.	0,41 pct.
Forøgelse af arbejdsstyrken (fuldtidsbeskæftigede)	30.945
Flere universitetsbachelorer/mellemlang videregående uddannelse	3.410
Flere med kandidatuddannelse	11.319
Flere forskeruddannede, ph.d.	615
Erhvervsfaglige	17.301
BNP, 2010 priser	22,6 mia. kr.

Kilde: Beregninger med DREAM modellen foretaget for Dansk Erhverv

Alder ved skolestart

I Danmark er der 10 års undervisningspligt,ⁱⁱ og undervisningspligten indtræder i august det år, hvor barnet fylder seks år. Barnet kan da enten begynde i børnehaveklasse eller i skole. Forældre kan lade deres barn begynde i børnehaveklasse et år tidligere, ligesom der er mulighed for at starte senere.

I skoleåret 2008-9 begyndte 80 pct. af eleverne rettidigt i første klasse i folkeskoler og frie grundskoler og fylder således syv år i året for skolestart.ⁱⁱⁱ

80 pct. af børn fylder 7 år i året for skolestart

I 156 ud af 204 lande i verden, deriblandt det store flertal af OECD-lande, begynder børn i skolen, når de er seks år, hvor det i Danmark typisk er syv. Blandt lande med en tidligere skolestart er Norge, Island, Tyskland, Holland, USA, Canada, Frankrig, Belgien, Italien, Spanien, Portugal og Østrig, hvor skolestartalderen er seks år, og den er fem år i England og Australien.^{iv}

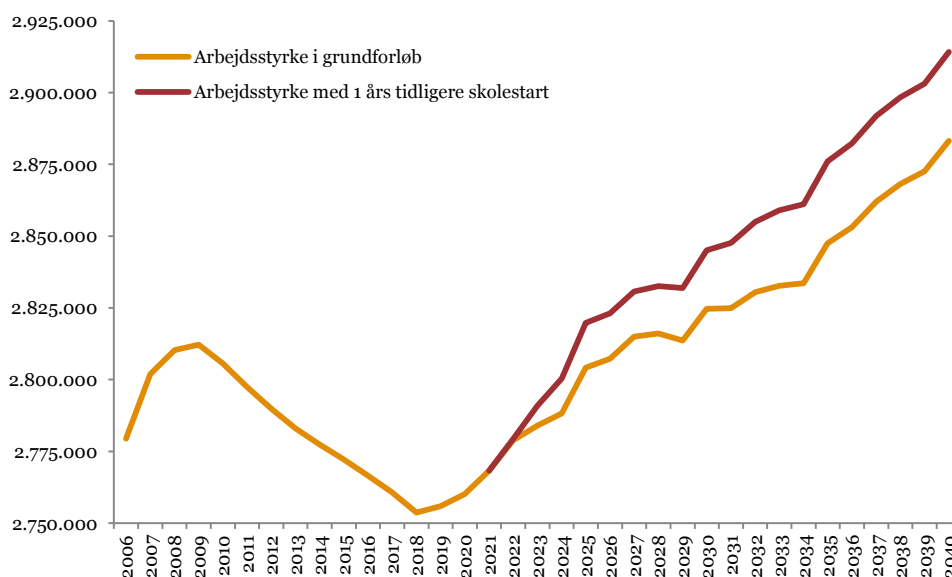
Arbejdsudbuddet øges ved tidligere skolestart

Dansk Erhverv har foretaget beregninger på DREAM modellen af konsekvenserne af et års tidligere skolestart fra 2011. Det er i beregningerne antaget, at arbejdsmarkeds-tilknytning og studieaktivitet flyttes et år ned, således at alle opnår samme uddannelse som ellers, blot et år tidligere.

DREAM beregninger af tidligere skolestart

Figur nr. 2

Tidligere skolestart øger arbejdsudbuddet

Kilde: Beregninger med DREAM modellen foretaget for Dansk Erhverv

Der er ca. 65.000 børn, der i 2011 starter i første klasse, og et års tidligere skolestart vil således, når den sidste fra 2011 årgangen er kommet igennem uddannelsessystemet, øge arbejdsudbuddet målt i antal hoveder omtrent tilsvarende. Det effektive arbejdsudbud øges ikke lige så meget, fordi studerende har studie- og fritidsjob. Ifølge beregninger på DREAM modellen vil et års tidligere skolestart øge arbejdsudbuddet med 31.000 fuldtidsbeskæftigede i 2040 svarende til 1,07 pct.

Arbejdsudbuddet øges med 31.000 fuldtidsbeskæftigede

Der vil samtidig komme flere på arbejdsmarkedet med en lang videregående uddannelse. I 2040 vil der være 11.300 flere med en kandidatuddannelse i arbejdsstyrken, og der vil være 615 flere med en forskeruddannelse. Så ikke alene øges arbejdsudbuddet kvantitativt, det øges også kvalitativt med en øget produktivitet til følge, idet nye årgange er gennemsnitligt bedre uddannede end de ældre årgange. Der vil ligeledes komme et øget udbud af beskæftigede med en erhvervsfaglig uddannelse, figur 1.

Bedre uddannet arbejdsstyrke

Effekten på de offentlige udgifter

På langt sigt vil det, når en årgang, der er begyndt tidligere i skole, kommer ud på arbejdsmarkedet, forbedre de offentlige finanser med ca. 7,5 mia. kr. om året i 2010-priser. Effekten stammer fra sparede udgifter til:

Offentlige finanser forbedres med 7,5 mia. kr.

- Børnepasning i førskolealderen
- Besparelser på SU
- Øgede indkomstskatter fra det større antal beskæftigede
- Øgede indtægter fra moms og afgifter af det øgede forbrug.

I årene indtil reformen er fuldt indfaset, vil der være en årgang mere i skolealderen, og det vil i en periode øge de offentlige udgifter. Denne stigning vil blive modvirket af en årgang mindre i børneinstitutioner i førskolealderen.

I de kommende år vil antallet af børn og unge i skolealderen falde af demografiske årsager, hvorfor en tidligere skolestart vil kunne udnytte den ledige kapacitet.

En gradvis indfasning af tidligere skolestart

I beregningerne er det antaget, at et års tidligere skolestart indføres på én gang, men det vil være nærliggende at sænke skolestartalderen gradvist. Som alternativ til et års tidligere skolestart kan skolestartalderen sænkes med mindre end et helt år, eksempelvis med ½ år, og på den måde vil effekterne blive omkring de halve.

Reformen kan indfases gradvist – eller delvist

Der er ikke i analysen her taget stilling til pædagogiske overvejelser omkring tidligere skolestart.

▼ OM DENNE UDGAVE

"Et års tidlige skolestart" er seksogtyvende nummer af Dansk Erhvervs Perspektiv.

Redaktionen er afsluttet d. 24. februar 2011.

▼ OM DANSK ERHVERVS PERSPEKTIV

Dansk Erhvervs Perspektiv er Dansk Erhvervs analysepublikation, der sætter fokus på og giver baggrund og perspektiv på aktuelle samfundsmæssige problemstillinger. Dansk Erhvervs Perspektiv udkommer ca. 20 gange årligt og henvender sig til beslutningstagere og meningsdannere på alle niveauer. Ambitionen er at udgøre et kvalificeret og anvendeligt beslutningsgrundlag i forhold til væsentlige, aktuelle udfordringer på alle områder, som har betydning for dansk erhvervsliv og den samfundsøkonomiske udvikling.

Det er tilladt at citere fra Dansk Erhvervs Perspektiv med tydelig kildeangivelse og med henvisning til Dansk Erhverv.

▼ KILDER

Alle beregninger er baseret på DREAM modellen foretaget for Dansk Erhverv.

▼ KVALITETSSIKRING

Troværdigheden af tal og analyser fra Dansk Erhverv er afgørende. Dansk Erhverv gennemfører egne opinionsundersøgelser i overensstemmelse med de internationalt anerkendte guidelines i ICC/ESOMAR, og alle analyser og beregninger gennemgår en kvalitetssikring i henhold til Dansk Erhvervs interne kvalitetsmanual.

Denne analyse er offentlig tilgængelig via Dansk Erhvervs hjemmeside. Skulle der trods grundig kvalitetssikring forefindes fejl i analysen, vil disse blive rettet hurtigst muligt og den korrekte version lagt på nettet.

Henvendelser angående analysens konklusioner kan ske til Chefanalytiker Torben Mark Pedersen på tmp@danskerhverv.dk eller tlf. 33 74 65 25.

▼ REDAKTION

Direktør Christian Tanggaard Ingemann, cand. jur., MBA, analysechef Geert Laier Christensen (ansv.), Underdirektør Søren Friis Larsen, cand. scient. pol., Chefanalytiker Torben Mark Pedersen, cand. polit., Ph.D., Chefkonsulent Mira Lie Nielsen, cand. oecon., Skattepolitisk chef Bo Sandberg, cand. polit., Chefkonsulent Jesper Højte Stenbæk, cand. merc. Jur., Pressekonsulent, Lisa Sandager, cand. merc., journalist.

ⁱ Rullende skolestart betyder, at børnene starter i skolen når de eksempelvis fylder 6 år, og ikke blot starter det år, de fylder 6. I en række kommuner (bl.a. Århus, Vejle og Roskilde) eksperimenteres med denne model.

ⁱⁱ Det følger af Grundlovens § 76, at "Alle børn i den undervisningspligtige alder har ret til fri undervisning i folkeskolen. Forældre eller værger, der selv sørger for, at børnene får en undervisning, der kan stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, er ikke pligtige at lade børnene undervis i folkeskolen."

ⁱⁱⁱ Anne Mette byg Hornbæk: Alder ved skolestart i første klasse. UNI C Statistik & analyse, 6. august 2009.

^{iv} Unesco Institute for Statistics